

วิกฤตสื่อในสังคมไทย: การศึกษาและการพัฒนารูปแบบ การรายงานข่าวสันติภาพโดยพุทธสันติวิธี*

Media Crisis in Thai Society: A Study and Development of Peace Journalism Model by Buddhist Peaceful Means

^{1*}ศรีลัดดา อุทัยรัตน์, ¹พระราชปรีดิทีวี และ ²ขันทอง วัฒนประดิษฐ์

^{1*}Sriladda Uthayaratana, ¹Phra Rajapariyatkavī and

²Khantong Wattanapradith

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Graduate School, Mahachulalongkornrajavidyalaya University

^{1*}Corresponding Author. E-mail: sriladda_u@yahoo.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสถานการณ์ข่าวสารในสภาพปัจจุบันและการรายงานข่าวของสื่อมวลชน 2) ศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎีการรายงานข่าวสันติภาพตามหลักพุทธสันติวิธี 3) เสนอรูปแบบการรายงานข่าวสันติภาพโดยพุทธสันติวิธี การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ

ผลการวิจัยพบว่า

1) สถานการณ์ข่าวสารปัจจุบันและปัญหาการรายงานของสื่อเกิดสภาวะที่เกิดการเปลี่ยนแปลงจากเทคโนโลยี เสมือนโดนคลื่นเทคโนโลยีถล่ม ส่งผลต่อการเคลื่อนย้ายทุน การเปลี่ยนแปลงภูมิทัศน์สื่อ ตัวสื่อมวลชน และจริยธรรมสื่อ 2) การรายงานข่าวสันติภาพเกิดขึ้นจากการคำนึงถึงประโยชน์ของสังคม ไม่ปรารถนาให้เกิดหรือสนับสนุนการใช้ความรุนแรงในการแก้ปัญหาความขัดแย้ง สอดคล้องกับหลักพุทธสันติวิธี เพื่อดำเนินชีวิตที่มีความสุขและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างสันติท่ามกลางความแตกต่าง หลากหลาย แต่ยังไม่สามารถนำพาผู้อ่านหรือผู้รายงานข่าวไปสู่จุดหมายในชีวิต คือ ความสุข สันติ จึงต้องนำหลักธรรมคือกาลามสูตรและอริยสัจ 4 มาเป็นกุญแจแห่งความสำเร็จในกระบวนการทำงาน ประกอบกับหลัก

พรหมวิหาร 4 ปธาน 4 และอคติ 4 เท่ากับให้การศึกษาทางปัญญาและพัฒนาทั้งตัวผู้ส่งสารและผู้รับสาร และเป็นเครื่องมือที่ทำให้วิกฤตสื่อผ่านพ้นไปได้ด้วยปัญญาคือการให้ความรู้และข้อเท็จจริงแก่สังคม ดังเช่น การรายงานข่าวหมูป่าอคาเดมีติดถ้ำ 3) หลักพุทธสันติวิธีที่ประยุกต์ใช้ในกระบวนการรายงานข่าวมีหลักการ วิธีการ และกระบวนการที่สำคัญ คือ WP-3F with M คือการมีสติ เป็นฐานนำเสนอข้อเท็จจริง ทันเหตุการณ์ และก่อให้เกิดศรัทธา (Faith) ในตัวสื่อ จะนำสังคมให้เกิดปัญญา (Wisdom) ด้วยคุณลักษณะ MIM ของ นักข่าวยุคหลอมรวมสื่อ คือ Mindset, Inner Peace และ Multi-Skill

คำสำคัญ: วิกฤตสื่อ; การรายงานข่าวสันติภาพ; พุทธสันติวิธี

Abstract

This research aims to focus mainly on 3 following subjects: 1) to study and analyze the current news and the issue caused by journalists 2) to study principles, conceptual idea and theories behind Peace Journalism by Buddhist Peaceful Means, and 3) to present a model of Peace Journalism by Buddhist Peaceful Means. They are done throughout qualitative research. The result from this research declares that:

1) The digital disruption has occurred to be a significant obstacle for present news reports, which directly caused capital movement, media landscape, reporters and media's ethics. 2) Peace Journalism happens mainly from the awareness of benefits to humanity, not desiring violence nor promoting violence to solve conflict problems, which is in accordance with Buddhist peaceful means to live a happy way of life and peacefully live together with others in different diversity; however, the journalists/reporters have not yet succeeded to convince readers/consumers to reach the goals of their lives, happiness and peace. To accomplish that, 'kālāma Sutra' and the 'Four Noble Truths' are the keys for successful working process, together with the Four Divine States of Mind (Brahmavihāra), The Four Great Efforts (Padhāna) and the Four Prejudices (Agati) to yield wisdom education and to improve both message senders and receivers; moreover these can be the tools to let go the media crisis through wisdom of giving knowledge and facts to society, for the example of reporting the news of the Wild Boars Football Academy trapped in Tham Luang Cave; and 3) The application of the essential Buddhist peaceful means to a process of reporting the news are called 'WP-3F with M' method consisting of the Mindfulness base of presenting Fact, the fact is presented in time and Fast, and causing Faith in the media themselves, which will bring wisdom of MIM characteristics of reporters in the era of convergence media, standing for Mindset, Inner-Peace and Multi-skill for sustainably developing peace

Keywords: Media Crisis; Peace Journalism; Buddhist Peaceful Means

บทนำ

การทำงานของสื่อข่าวมืออาชีพไม่ได้มุ่งหวังที่จะลดปัญหาความขัดแย้ง แต่การรายงานข่าวที่ดี ถูกถว้น ไม่เอนเอียงนั้นบ่อยครั้งนำไปสู่การคลี่คลายความขัดแย้งผู้ที่เป็นผู้สื่อข่าวมืออาชีพนั้น อาจจะไม่ว่าตัวว่าแท้จริงแล้วพวกเขาเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านความขัดแย้งอยู่แล้ว (Howard, 2004)เนื่องจากสำหรับผู้สื่อข่าว ความเปลี่ยนแปลงคือ ข่าวและเมื่อไหร่ก็ตามที่ความเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้น เมื่อนั้นมักมีความเห็นไม่ลงรอยกัน หรือมีความขัดแย้งเกิดขึ้นเสมอ ทั้งที่เป็นความขัดแย้งที่เกิดขึ้นระหว่างผู้ที่ชอบความเปลี่ยนแปลง กับผู้ที่ไม่ชอบการเปลี่ยนแปลง หรือระหว่างผู้ที่ต้องการให้มีการเปลี่ยนแปลงกับผู้ต่อต้านการเปลี่ยนแปลง ดังนั้นในการทำงานของผู้สื่อข่าว จึงมักจะเกี่ยวข้องกับความขัดแย้งอยู่เสมอๆ แต่ผู้สื่อข่าวจำนวนมากมีความรู้เกี่ยวกับความขัดแย้งน้อยมาก ผู้สื่อข่าวมักไม่รู้จักสาเหตุที่แท้จริงของความขัดแย้ง หรือไม่รู้ว่าความขัดแย้งจะจบอย่างไร และไม่รู้ว่าความขัดแย้งนั้นมีหลายลักษณะ

ศาสตราจารย์โยฮัน กัลป์ตุง (Galtung, 2010) นักวิชาการชาวนอร์เวย์ ผู้ก่อตั้งและผู้อำนวยการ TRANSCEND Peace and Development Network ซึ่งเป็นองค์กรที่เผยแพร่และรณรงค์แนวคิดเรื่องสื่อเพื่อสันติภาพ โดยหวังกระตุ้นให้สื่อเห็นความสำคัญเรื่องสันติภาพเพื่อนำเสนอเหตุการณ์และมองลึกไปถึงการวิเคราะห์ความขัดแย้งที่เกิดขึ้น เพื่อหาหนทางก้าวให้พ้นความขัดแย้งนั้นก็มี นอกจากนี้ยังระบุว่าการรายงานข่าวเพื่อสันติภาพต้องก้าวพ้นจากการตอบคำถาม 5W1H ตามหลักวารสารศาสตร์ดั้งเดิม แต่ต้องเพิ่ม S - Solution หรือการแก้ปัญหาและ C - Common Ground หรือการนำเสนอเบื้องลึกของความขัดแย้ง เพื่อช่วยเป็นกลไกในการสร้างสันติภาพด้วย

ทั้งนี้โดยทั่วไปนิยามของข่าว(News)ส่วนใหญ่สรุปได้ว่าเป็นการรายงานข้อเท็จจริง ทันเหตุการณ์ น่าสนใจ มีความสำคัญและมีผลกระทบต่อส่วนรวม ทั้งนี้การรายงานข่าวที่ดีและมีคุณภาพนั้นเป็นงานที่ไม่่ง่ายนัก เพราะสถานการณ์ที่บีบบังคับ เวลาที่จำกัด การเผชิญความยากลำบากในการปฏิบัติหน้าที่เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อเท็จจริง เนื่องจากฝ่ายที่รับผิดชอบดูแลในภาพรวมซึ่งส่วนใหญ่เป็นเจ้าหน้าที่ภาครัฐ รวมทั้งฝ่ายที่ขัดแย้ง ต่างก็พยายามจะควบคุมข่าวสารที่ออกจากสื่อ ยิ่งทำให้การปฏิบัติงานของสื่อายากยิ่งขึ้น เพราะการรายงานข่าวที่ดี ต้องมีข้อเท็จจริงครบถ้วนและเป็นประโยชน์สูงสุดต่อผู้รับสารนั้น ถูกกระบวนการดังกล่าวเข้ามาแทรกแซง ดังนั้นสื่อจึงต้องใช้ความพยายามเพิ่มขึ้นในการเสาะแสวงหาข้อเท็จจริง กลั่นกรอง ตรวจสอบ โดยไม่ถูกควบคุม หรือตกเป็นเครื่องมือในการรายงานข่าว เพื่อยืนหยัดในหน้าที่หมาเฝ้าบ้าน (Watchdog) และ นายทวารข่าวสาร (Gatekeeper) ในขณะเดียวกันก็ต้องไม่เป็นตัวกระตุ้นหรือขยายความขัดแย้งในสังคมให้ทวีขึ้น (Teacher, 2019)

ตัวอย่างการรายงานข่าวเชิงสันติภาพที่น่าสนใจและสร้างภาพสะท้อนสื่อให้เห็นชัดเจนในการทำหน้าที่ดังกล่าว คือเหตุการณ์เยาวชนและโค้ชทีมฟุตบอลหมูป่าอคาเดมีติดถ้ำหลวงจำนวน 13 คนหายเข้าไปในถ้ำเมื่อวันที่ 23 มิถุนายน 2561ที่วนอุทยานถ้ำหลวง-ขุนน้ำนางนอน ต.โป่งผา อ.แม่สาย จ.เชียงราย ซึ่งการค้นหาได้รับความร่วมมือจากหลายภาคส่วนทั้งในประเทศและต่างประเทศ จนกระทั่งมีรายงานข่าวว่า

ทีมปฏิบัติการค้นหาได้พบเยาวชนและโค้ชที่ติดอยู่ภายในถ้ำ โดยได้รับการยืนยันจากการแถลงข่าวของ นายณรงค์ศักดิ์ โอสถธนากร ผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงราย (Osotanakorn, 2018) ในขณะนั้นซึ่งเป็นผู้บัญชาการทีมกู้ภัย เฉพาะกิจในเหตุการณ์ดังกล่าว ว่าพบทุกคนแล้วและปลอดภัยโดยได้เร่งดำเนินการวางแผนช่วยเหลือออกมาจนปฏิบัติการลุล่วงด้วยดี

สถิติจาก กูเกิล เทรนด์ เว็บไซต์ที่รวบรวมการค้นหาจากทุกประเทศทั่วโลกพบว่า ผู้คนจากทั่วโลก หลายเชื้อชาติให้ความสนใจค้นข้อมูลของทีมเยาวชนหมูป่ามากเป็นอันดับสองของทั้งหมด (ในประเทศ สหรัฐอเมริกา) โดยมีผู้ติดตามและค้นหาข่าวนี้นับถึงวันละ 1 ล้าน (Google Trend, 2018) การค้นหาถือเป็น ข่าวที่ได้รับความสนใจ และเป็นการร่วมแรงร่วมใจจากหลายเชื้อชาติ จนมีหลายสำนักข่าวรายงานว่าเป็น ภารกิจระดับโลกที่มีความอบอุ่นในการทำงานร่วมกันอย่างไม่แบ่งแยก เชื้อชาติ สีผิว และศาสนา

วิทยาการสมัยใหม่เข้ามามีบทบาทเป็นอย่างมากในชีวิตประจำวัน มีการเปลี่ยนผ่านภูมิทัศน์สื่อ (Media Landscape) เกิดปรากฏการณ์ที่เรียกว่าการหลอมรวมสื่อ (Media Convergence) เป็นยุคข่าวสาร เกิดสื่อใหม่ (New Media) ที่มีการหลอมรวมเทคโนโลยี เช่น สื่อสังคมออนไลน์ เฟซบุ๊ก เว็บไซต์ ฯลฯ ได้เข้ามา มีบทบาทต่อชีวิตประจำวันของผู้รับสารทุกเพศทุกวัย โดยมีสมาร์ตโฟนเข้ามาเป็นสื่อกลางในการรับและส่งข้อมูลข่าวสาร ยิ่งบทบาทในด้านการสื่อสารสูงและรวดเร็ว การกำหนดเนื้อหาและรูปแบบที่เหมาะสมยังมีความซับซ้อน หากมีการนำไปใช้ในทางที่ไม่เหมาะสมเช่น สร้างความแตกแยก ความเกลียดชังซึ่งเราพบ บ่อยๆ ในลักษณะการใช้ประทุษวาจาหรือวาจาสร้างความเกลียดชัง (Hate Speech) ทั้งการเข้าไปแสดงความ คิดเห็นและการพาดหัวข่าว ซึ่งส่งผลให้เกิดความเสียหายต่อระบบสังคม เศรษฐกิจและความมั่นคงของรัฐ

จากสถานการณ์ดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยสนใจศึกษารูปแบบการรายงานข่าวสันติภาพโดยพุทธสันติวิธี เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติให้แก่ักข่าวสันติภาพที่มุ่งให้สังคมเกิดสันติสุข

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสถานการณ์ข่าวสารในสภาพปัจจุบันและการรายงานข่าวของสื่อมวลชน
2. เพื่อศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎีการรายงานข่าวสันติภาพตามหลักพุทธสันติวิธี
3. เพื่อเสนอรูปแบบการรายงานข่าวสันติภาพโดยพุทธสันติวิธี

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้วิธีการรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพดังต่อไปนี้คือการรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร ชั้นปฐมภูมิและทุติยภูมิ (Content Analysis) การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) และการสนทนากลุ่มหรือการอภิปรายกลุ่มย่อย (Focus Group Discussion) และนำเสนอผลวิจัยเชิงพรรณนา ทั้งนี้กำหนดขอบเขตการศึกษาไว้ 4 ด้าน ได้แก่

1. ขอบเขตด้านเนื้อหาที่ศึกษาคือสถานการณ์สื่อ การรายงานข่าวของสื่อ ตลอดจนนโยบายการบริหารจัดการสื่อ กระบวนการทำงาน การคัดเลือกประเด็น การพาดหัวข่าวและการนำเสนอข่าวสารในสถานการณ์ที่มีความขัดแย้งผ่านช่องทางสื่อใหม่ โดยในส่วนของแนวคิดเรื่องการรายงานข่าวและบทบาทหน้าที่ของสื่อมวลชน ได้ศึกษาถึงแนวคิดการรายงานข่าวสันติภาพ การรายงานข่าวในสถานการณ์ความขัดแย้ง บทบาทหน้าที่ของสื่อมวลชน แนวคิดจริยธรรม จรรยาบรรณของสื่อออนไลน์ อิทธิพลของสื่อ การหลอมรวมสื่อ และการสื่อสารเพื่อสันติ นอกจากนี้ยังครอบคลุมถึงเนื้อหาเรื่องสื่อใหม่ สื่อสังคม ส่วนแนวคิดเรื่องพุทธสันติวิธี ได้ศึกษาถึงแนวคิดเรื่องสันติภาพ สันติวิธี ความขัดแย้ง ส่วนหลักธรรม ได้ศึกษาเรื่องอริยสัจ 4, กาลามสูตร, พรหมวิหาร 4, ปธาน 4 และอคติ 4

2. ขอบเขตด้านพื้นที่ผู้วิจัยศึกษาการนำเสนอข้อมูลข่าวสารผ่านวิทยุการสมัยใหม่ ได้แก่ 1) หนังสือพิมพ์ออนไลน์ 2) ชื่อดับคือ ไทยรัฐออนไลน์ และมติชนออนไลน์ และข่าวโทรทัศน์ ไทยรัฐทีวี กับไทยพีบีเอส 3. ขอบเขตด้านระยะเวลาเริ่มศึกษาตั้งแต่เดือนเมษายน 2561 จนถึงเดือนกุมภาพันธ์ 2562 และ 4. ขอบเขตด้านประชากรหรือผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 30 คนจากกลุ่มสื่อมวลชน ได้แก่ ผู้บริหารสื่อ บรรณาธิการ ผู้อำนวยการ จำนวน 7 คน หัวหน้าข่าวและนักข่าวภาคสนาม จำนวน 4 คน สื่อมวลชนที่อยู่ในองค์กรที่เกี่ยวข้องและกำกับดูแลสื่อ จำนวน 5 คน ผู้เชี่ยวชาญด้านพุทธศาสนา ด้านสันติวิธีและด้านสื่อสารมวลชน จำนวน 4 คนและผู้รับสารจำนวน 10 คน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการจัดเก็บข้อมูลในเชิงคุณภาพตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. **ข้อมูลแบบปฐมภูมิ (Primary Data)** โดยการรวบรวมจากหนังสืออ้างอิงทางพระพุทธศาสนาต่างๆ จากพระไตรปิฎก (ภาษาบาลี) พระไตรปิฎก (ภาษาไทย) ฉบับมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

2. **ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data)** โดยการรวบรวมจากหนังสือ วารสารบทความ ทั้งนี้ได้ดำเนินการทบทวนวรรณกรรม งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนบทความงานวิจัยในวารสาร สื่อสิ่งพิมพ์ต่างๆ เป็นกรอบแนวคิด ประเด็นปัญหาของการวิจัย จากเอกสารที่ได้มีการทบทวน หลังจากที่ได้ทบทวนวรรณกรรมเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องอย่างละเอียดแล้ว ผู้วิจัยนำมาสร้างเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยจากการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร (Document Research) โดยวิเคราะห์เอกสารโดยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จากสื่อใหม่ ได้แก่ หนังสือพิมพ์ไทยรัฐออนไลน์ หนังสือพิมพ์มติชนออนไลน์ และสื่อเก่า ได้แก่ ไทยรัฐทีวีและไทยพีบีเอส โดยเลือกศึกษาการนำเสนอข่าวนักฟุตบอลทีมหมูป่าติดถ้ำหลวงเป็นกรณีศึกษา เนื่องจากเป็นข่าวที่ได้รับความสนใจสูงสุดทั้งจากในประเทศ

และต่างประเทศ ตั้งแต่วันที่ 26 มิ.ย. – 10 ก.ค.61 โดยนำสถิติการติดตามข่าวมาจากกูเกิล เทรนด์ (Google Trend, 2018) ซึ่งในช่วงดังกล่าวมีผู้เข้าไปค้นหาข่าวหมูป่าสูงสุด

นอกจากนี้ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพที่หลากหลาย เพื่อให้ได้ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการศึกษานอกเหนือจากเอกสารแล้ว ได้ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

(1) การสัมภาษณ์ ผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ได้คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง ซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายที่ ให้ข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) สำหรับกลุ่มนักสื่อสารมวลชนที่อยู่ในกระบวนการผลิตข่าวและรายงานข่าว ตั้งแต่ระดับบรรณาธิการ หัวหน้าข่าว และนักข่าวภาคสนาม รวมทั้งสื่อมวลชนที่อยู่ในองค์กรกำกับสื่อ เช่น กสทช. สมาคมนักข่าว นักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย สภาการหนังสือพิมพ์ เป็นต้น รวมทั้งนักวิชาการด้านสื่อ นักวิชาการด้านศาสนา นักวิชาการด้านสันติวิธี และผู้รับสารจำนวนทั้งสิ้น 30 คน

(2) การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) เพื่อรับทราบมุมมองที่หลากหลายและยืนยันโมเดลการรายงานข่าวสันติภาพโดยพุทธสันติวิธี จากผู้เชี่ยวชาญด้านศาสนา สันติวิธี นักวิชาการสื่อและนักวิชาชีพสื่อ จำนวน 6 ท่านได้แก่ 1. พระเมธาวันยธส, รศ.ดร. รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย 2. พระมหาสมบุญ วุฑฒิกโร, ดร.คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย 3. ดร. เอกพันธ์ ปิณฑวนิช ผู้อำนวยการ สถาบันสิทธิมนุษยชนและสันติศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล 4. ดร.นพ.บรรพต ดนธีรวงศ์ อาจารย์ประจำหลักสูตรสาขาวิชาสันติศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย 5. อาจารย์กอบกิจ ประดิษฐ์พานิชผล คณบดีคณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต และ 6. สุภัตรา ศรีปัจฉิม หัวหน้าข่าวรถปลดทุกข์และภัยพิบัติ ไทยรัฐทีวี

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยสำหรับการวิเคราะห์เนื้อหาคือตารางลงรหัสข้อมูล (Coding Sheet) โดยศึกษาเนื้อหาของพาดหัวข่าวและหัวข้อข่าว โดยนำกรอบแนวคิด Peace Journalism และ War Journalism มาใช้ในการบันทึกข้อมูล ด้วยการนับจำนวนพาดหัวข่าวและสรุปเป็นร้อยละ สรุปว่าสื่อทำหน้าที่รายงานข่าวที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะในสัดส่วนเท่าใด โดยแบ่งระยะเวลาการศึกษาเป็น 2 ช่วง ได้แก่ ระยะที่ 1: วันที่ 26 มิ.ย. 61–2 ก.ค. 62 (สื่อเผยแพร่ข่าวและการค้นหา) และ ระยะที่ 2 : วันที่ 2 ก.ค. 61–10 ก.ค. 62 (พบทีมหมูป่า และช่วยเหลือ) ทั้งนี้เลือกช่วงเวลาดังกล่าวเนื่องจากสถิติ Google trend ซึ่งเป็นเครื่องมือของ Google ที่ช่วยในการวิเคราะห์แนวโน้มการหาคำต่างๆ ผ่าน Google Search ซึ่งเรียกว่า Search Term ผู้วิจัยพบว่ามีความนิยมในการค้นหาข่าวหมูป่าติดถ้ำหลวงมากที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับข่าวอื่นในช่วงเวลาดังกล่าว

การวิเคราะห์ข้อมูล

หลังจากผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลแล้วทำการตรวจสอบข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งบางครั้งทำไปพร้อมกับการเก็บรวบรวมข้อมูล การตรวจสอบข้อมูลในการวิจัยคุณภาพนี้ใช้วิธีการที่เรียกว่า “การตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า”(Triangulation)การนำเสนอข้อมูลจะอยู่ในลักษณะการพรรณนาความ

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 ผลการวิจัยพบว่าสภาวะการเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากเทคโนโลยีดิจิทัลหรือที่เรียกว่า Digital Disruption เปรียบเสมือนคลื่นยักษ์ถล่มใส่งอุตสาหกรรมสื่อเป็นระลอก ผู้วิจัยพบว่าสามารถแบ่งเป็น 3 ระยะคือระยะแรกส่งผลต่อ ทุนสื่อ ภูมิทัศน์สื่อ คนสื่อ และจริยธรรมสื่อ ดังที่วสันต์ ภัยหลิกี้ผู้จัดการกองทุนสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์กล่าวว่า วิฤตสื่อขณะนี้เรียกว่ามีวิฤตหลายๆ อย่างซ้อนอยู่ภาพใหญ่คือสภาวะการเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากเทคโนโลยีหรือ Digital Disruptionการมาของสื่อใหม่ทำให้การสื่อสารเปลี่ยนไป พฤติกรรมการบริโภคสื่อเปลี่ยนไปมากและกระทบสื่อหลายแขนง วันนั้นคนส่วนหนึ่งเลือกรับข่าวสารและดูทีวีย้อนหลังออนไลน์ผ่านสมาร์ทโฟน แท็บเล็ต โฆษณาทีวีจึงลดลงมาก นิตยสารปิดตัว ต้องปรับลดคนและลดค่าใช้จ่าย (Paileeklee, 2018)

รัชพงศ์ คงสาย รองบรรณาธิการข่าวการเมือง สถานีข่าวโทรทัศน์วี แสดงทัศนะว่าวิฤตสื่อคือคนวิธิตของคนซึ่งคุณสุทธิชัย หยุ่นเคยพูดไว้ว่า “วันที่คลื่นลมโหมเข้ามาในวิฤตสื่อ เรายืนอยู่ตรงไหนเมื่อคลื่นลมผ่านไป เราก็ควรยืนอยู่ตรงนั้น ไม่ใช่เฝ้าไปตามทิศทางลม ผมฟังแล้วเข้าใจได้ชัดเจนว่าวิฤตสื่อที่ถาโถมมา ถ้ามั่นผ่านไปและเรายังยืนอยู่ได้ สุดท้ายความน่าเชื่อถือก็จะเป็นเกราะกำบังให้เรายืนอยู่ต่อไป ไม่ใช่สิ่งที่หิวหามาแล้วก็ไป...” (Kongsai, 2018)

ระยะที่สองเป็น คลื่นยักษ์ที่ส่งผลต่อภูมิทัศน์สื่อ(Media Landscape) ปรับ - เปลี่ยนเพื่อยู่อุดและระยะที่สาม เปรียบดังคอมพิวเตอร์ซื้อจากการเกิดของสื่อกระแสรองส่งผลต่อความศรัทธา และปัญญาของสังคม เนื่องจากผลกระทบด้านเทคโนโลยีและพฤติกรรมการเสพข้อมูลข่าวสารที่มุ่งไปสู่ทิศทางออนไลน์มากขึ้น ดังนั้นสมาคมนักข่าวหนังสือพิมพ์จึงสรุปสถานการณ์สื่อฯ ใน 4 ประเด็นสำคัญคือ การถูกควบคุมด้วยกฎหมายพิเศษ จับตากฎหมายกระทบเสรีภาพ ธุรกิจสื่อยังระส่ำ และ บทเรียนถ้ำหลวง

สถานการณ์สื่ออยู่ในช่วงวิฤตที่แต่ละองค์กร รวมทั้งตัวคนข่าวเองที่จะต้องปรับตัวครั้งใหญ่เพื่อความอยู่รอดของธุรกิจและยังคงต้องยืนหยัดในบทบาทหน้าที่ของตนเองเพื่อความน่าเชื่อถือต่อไป สำหรับตัวสื่อมวลชนเองนั้นนอกจากการปรับเปลี่ยนมุมมอง การเพิ่มทักษะนอกเหนือจากการจับประเด็นข่าวและคัดเลือกประเด็นที่น่าสนใจมานำเสนอต่อสาธารณะแล้ว ยังต้องเพิ่มการเรียนรู้และฝึกทักษะในการใช้เทคโนโลยีใหม่ๆ เช่น การถ่ายคลิปลั่นๆ การทำกราฟิกง่ายๆ ฯลฯ ที่สำคัญคือการคัดเลือกและนำเสนอเนื้อหาให้เหมาะกับสื่อออนไลน์ประเภทต่างๆ ด้วย

ทั้งนี้ สื่อที่สามารถยืนหยัดอยู่ได้ คือ องค์กรที่ปรับเปลี่ยนตัวเองไปสู่สื่อออนไลน์ โดยตัวสื่อมวลชนเองก็ต้องปรับวิธีคิด และเพิ่มทักษะสู่โลกดิจิทัลอย่างแท้จริง ทั้งการคัดเลือกประเด็น การนำเสนอเนื้อหา การใช้เทคโนโลยีใหม่ๆ ตลอดจนต้องแข่งกับความเร็วของสื่อใหม่ เช่น การถ่ายคลิป การไลฟ์สด ฯลฯ เพิ่มจากเดิมที่ต้องแข่งขันกันเองระหว่างองค์กรสื่ออยู่แล้ว ทำให้ปัญหาที่ตามมาคือการนำเสนอเนื้อหาที่ขาดการกลั่นกรองที่เหมาะสมในฐานะนายทวารข้าวสาร(Gate Keeper)ขาดข้อเท็จจริง(Fact)รอบด้าน และขาดจริยธรรม (Ethics) มีปัญหาที่ตามมาหลากหลาย ทั้งข่าวปลอม (Fake News) ความวุ่นวาย(Chaos) และความขัดแย้ง (Conflict) ในสังคม เพื่อสะท้อนถึงวิกฤตสื่อในสังคมไทยอันเกิดจากปรากฏการณ์ Digital Disruptionสอดคล้องกับแนวคิดเรื่องสื่อใหม่ของสฤณี อาชวานันทกุล กล่าวถึง การหลอมรวมสื่อ (Media Convergence) ว่าพัฒนามาจากโทรทัศน์ กับคอมพิวเตอร์ ไปถึงสมาร์ทโฟน โดยจะไม่มี ความแตกต่างกันอีกต่อไป เป็นการหลอมรวมทั้ง “สื่อ”และ”อุปกรณ์”ท้องเนตบนทีวีได้ ดูทีวีในคอมพิวเตอร์และสมาร์ทโฟนได้ และในเมื่อธรรมชาติของสื่อใหม่กับ สื่อดั้งเดิมแตกต่างกัน การหลอมรวมสื่อจึงหลอมรวมตั้งแต่กระบวนการผลิตเนื้อหา ถึงกระบวนการเสพของผู้รับสาร ทั้งนี้ระบบนิเวศใหม่ของสื่อ ประกอบไปด้วยชุมชนออนไลน์ พุดคุยและ “ขยาย”เรื่องราวที่สื่อกระแสหลักสร้าง ชุมชนเหล่านี้ยังผลิตสื่อแบบมีส่วนร่วม รายงานข่าวจากฐานราก แล แลกเปลี่ยนความเห็น และตรวจสอบข้อเท็จจริง สื่อกระแสหลักสามารถใช้เนื้อหาของชุมชนเหล่านี้เป็นประโยชน์ ในฐานะแหล่งข่าว ไอเดียทำข่าวและ cross-check ข้อมูล ทั้งนี้บทบาทสื่อ “มืออาชีพ”ในระบบนิเวศใหม่ต้อง “ทำหน้าที่”ให้ดีกว่าเดิม โดยนำเสนอข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ น่าสนใจ เข้าถึงง่ายรวมทั้งต้อง “อยู่รอดเชิงธุรกิจด้วย เรื่องที่ทำหายคือจะทำทั้งสองบทบาทพร้อมกันได้อย่างไร (Achavanuntakul, 2014)

ภาพประกอบ 1 : (ผู้วิจัย) แสดงวิกฤตสื่อในสังคมไทยจาก Digital Disruption

วัตถุประสงค์ที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า หลักการ แนวคิด ทฤษฎีการรายงานข่าวสันติภาพตามหลักพุทธสันติวิธีสามารถนำมาใช้ในการนำเสนอข่าวเพื่อสันติภาพได้ในเชิงปฏิบัติ ทั้งในแง่ของกรอบวิธีคิด ประเด็นข่าวด้วยหลักอริยสัจ 4 เป็นกระบวนการค้นหาความจริงและการแก้ปัญหา หลักปธาน 4 เป็นเครื่องมือในการวางแผนการรายงานสถานการณ์สื่อเพื่อสันติภาพตามบริบทของสังคมในขณะนั้น และการมีหลักกาลามสูตรในเชิงปฏิบัติการค้นหาข้อมูลการแสวงหาข้อมูลที่ต้องนำความเชื่อถือให้กับสื่อ และท้ายสุดคือ เรื่องหัวใจของนักข่าวเพื่อสันติภาพต้องมีหัวใจที่ปรารถนาดีต่อประชาชนให้เกิดสันติสุขในหมู่ชน จากการศึกษาสถานการณ์สื่อในปัจจุบันและการศึกษาหลักพุทธสันติวิธีในการรายงานข่าวเพื่อสันติภาพ ซึ่งนำไปสู่การสรุปคำตอบใน วัตถุประสงค์ที่ 3 รูปแบบการรายงานข่าวเพื่อสันติภาพโดยพุทธสันติวิธี อาทิ หลักการปฏิบัติ ทุกข์ สมุทัย นิโรธ และมรรค ที่จะนำไปใช้ในการรายงานข่าวเพื่อสันติภาพ นับตั้งแต่การค้นหาสาเหตุที่ทำให้เกิดปัญหา และความทุกข์ ค้นหาสาเหตุที่นำไปสู่ปัญหาอย่างละเอียด และเจาะลึกเพื่อให้ผู้รับสาร ได้รับข่าวสารที่ดี ชัดเจน และมีประโยชน์ต่อผู้รับสาร ตั้งเป้าหมายในการดับทุกข์ โดยการเข้าถึงแหล่งของข้อมูลข่าวสาร ผู้เกี่ยวข้องกับการการณ์นั้นๆ เพื่อให้ได้รับข้อมูลข่าวสารที่ชัดเจน และมีประโยชน์ต่อผู้รับสาร และดำเนินการรายงานข่าว เพื่อนำไปสู่การดับทุกข์ของผู้รับสาร ด้วยความละเอียด รอบคอบ ชัดเจน และป้องกันความขัดแย้งที่เกิดขึ้น ผ่านการนำหลักมรรค 8 มาใช้วิถีชีวิตและวิถีงาน

ส่วนการนำหลักกาลามสูตรไปใช้ในการรายงานข่าวสันติภาพ เช่น อย่าอย่าปลงใจด้วยการฟังตามกัน มา สื่อนำไปใช้กับการตรวจสอบหาแหล่งต้นตอที่มาข่าวสาร ว่ามีความน่าเชื่อถือมากน้อยเพียงใด อย่าอย่าปลงใจเชื่อด้วยการถือสืบๆกันมา ก็คือการไม่ปักใจเชื่อในข้อมูลข่าวสารที่สำนักข่าวอื่นๆ เคยรายงานจากเหตุการณ์ก่อนหน้านี้ที่คล้ายกัน เป็นต้น

วัตถุประสงค์ที่ 3 ผลการวิจัย จากการลงรหัสบันทึกข้อมูล (Coding Sheet) ในช่วงการนำเสนอข่าวที่มียุทธศาสตร์หลักทั้ง สองช่วงเวลาคือช่วงแรก เป็นข่าวว่าเด็กหายและช่วงที่ 2 สามารถช่วยเหลือเด็กได้ครบทุกคน ได้ผลสรุปว่าสื่อโทรทัศน์นำเสนอข่าวที่เป็นประโยชน์ต่อผู้รับสาร มากกว่าหนังสือพิมพ์ออนไลน์ สรุปได้ว่าไทยรัฐทีวี : 379 ข่าว มีประโยชน์ 225 ข่าว (59.4%) ไม่มีประโยชน์ 154 ข่าว (41.4%) ไทยพีบีเอส : 130 ข่าว มีประโยชน์ 72 ข่าว (55.4%) ไม่มีประโยชน์ 58 ข่าว (44.6%) มติชนออนไลน์ : 167 ข่าว มีประโยชน์ 64 ข่าว (38.3%) ไม่มีประโยชน์ 103 ข่าว (61.7%) ไทยรัฐออนไลน์ : 498 ข่าว มีประโยชน์ 245 ข่าว (49.2%) ไม่มีประโยชน์ 253 ข่าว (50.8%) และทุกสื่อที่ศึกษาแทบจะไม่มีกรนำเสนอในเชิงก่อให้เกิดความขัดแย้ง เช่น การมีอคติ หรือการตกเป็นเหยื่อเลย ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดหลักเรื่องการรายงานข่าวสันติภาพที่มุ่งนำเสนอข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม

ผู้วิจัยได้นำรูปแบบการรายงานข่าวสันติภาพด้วยหลักพุทธสันติวิธีที่ได้นำเสนอมา ให้ผู้ทรงคุณวุฒิสาขาที่เกี่ยวข้องทั้งด้านสื่อ ด้านพระพุทธศาสนา และด้านสันติวิธี โดยทำการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussions) ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 6 ท่าน (Phramedhavinaiyaros (Pasiviko) et al., 2019) ช่วยสะท้อนแง่มุมเพื่อรับรองรูปแบบและผู้วิจัยได้นำมาปรับปรุงรูปแบบในขั้นตอนสุดท้าย ก่อนนำเสนอสรุปผลเป็นองค์ความรู้จากการวิจัย ซึ่งเสี่ยงสะท้อนจากการสนทนากลุ่มสรุปเป็นประเด็นสำคัญได้ดังนี้

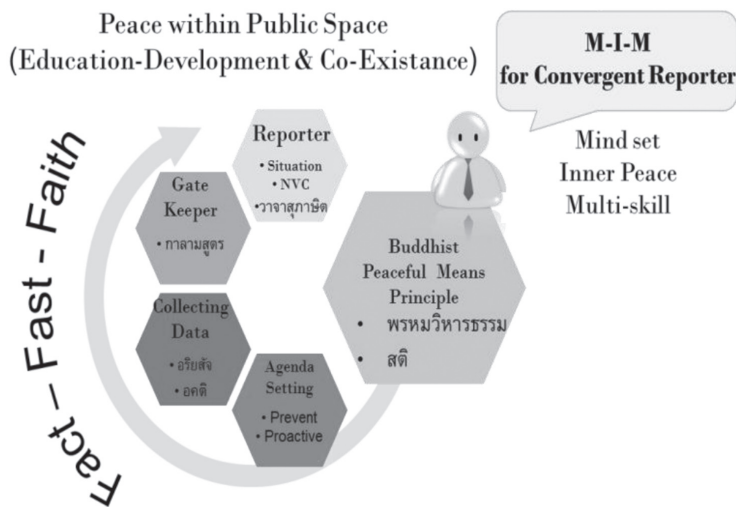
- 1) สิ่งที่คาดหวังจากรูปแบบ ต้องสะท้อนให้เห็นรูปแบบการรายงานข่าวสันติภาพและการนำหลักพุทธสันติวิธีมาใช้อย่างเป็นรูปธรรม สำคัญอย่างยิ่งคือเรื่องของความจริง และปัญญา ดังนั้นตัวรูปแบบต้องไม่ใช่ธรรมะตรงๆแต่พูดความจริงให้เป็น ภาษิต (Motto) ดีกว่า กิ่งหลักการ และวิธีการ
- 2) ต้องทำงานเชิงรุก ไม่ใช่เชิงรับ
- 3) ควรแสดงให้เห็นการแยก ข้อเท็จจริง กับ ความคิดเห็น และรูปแบบควรทำให้มีความยืดหยุ่น
- 4) การมีส่วนเสริมสร้างสังคมให้เกิด การคิดแบบเหตุและผลด้วยปัญญา การคิดอย่างมีเหตุผล ดังนั้นสื่อสันติภาพควรให้ปัญญา ไปด้วยกับการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ (Attitude Transformation) สังคมมีสตรีเหล็กในหน้าที่ ชาวดีก็ต้องขายได้ด้วย และสื่อต้องมีศรัทธาที่ดี
- 5) อยากเห็นรูปแบบที่ส่งผลกระทบต่อสังคมเป็นสะพานเชื่อมสู่สันติภาพ
- 6) ต้องมีสันติในใจเสมอและไม่ใช้ ประทุษวาจา (Hate Speech) ถ้าพูดถึงอุดมการณ์สื่อก็ต้องเน้นเพื่อการศึกษา การเจริญงอกงามของสังคม
- 7) สื่อต้องเป็นกลาง-ฟังรอบด้าน-ทำงานด้วยหัวใจสีขาว-ให้ข่าวเพื่อสันติภาพ-วิจารณ์อย่างสร้างสรรค์-ฟันธงตรงประเด็น-ให้ผู้เสพข่าวเห็นความจริงรอบด้าน

จากการศึกษาผู้วิจัยพบว่า สามารถนำหลักพุทธสันติวิธีมาประยุกต์ใช้ในกระบวนการรายงานข่าว ตั้งแต่ต้นน้ำถึงปลายน้ำเพื่อให้เกิดสันติภาพอย่างยั่งยืนต่อสังคม รูปแบบการรายงานข่าวสันติภาพตามหลักพุทธสันติวิธีนั้นมีหลักการ วิธีการ และกระบวนการที่สำคัญคือ WP-3F with M ได้แก่การให้ปัญญา (Wisdom) แก่สังคมภายใต้การให้ข้อเท็จจริง ท้นเหตุการณ์ และก่อให้เกิดศรัทธาต่อตัวสื่อเอง ซึ่งจะเกิดได้ต้องโน้มนำมาจากแนวคิดพุทธสันติวิธี ที่ก่อปรด้วยสติเป็นฐาน

จากรูปแบบที่ผู้วิจัยสังเคราะห์ได้สามารถอธิบายถึงกระบวนการทำงานของนักข่าวในยุคหลอมรวม สื่อตั้งแต่ต้นน้ำถึงปลายน้ำใน 4 ขั้นตอนขั้นตอนที่ 1 การคิดประเด็นข่าว (Agenda Setting) ขั้นตอนที่ 2 การเก็บรวบรวมข้อมูล(Collecting Data) การลงพื้นที่ภาคสนามเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์แหล่งข่าวทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น รวมไปถึงผู้เชี่ยวชาญในเรื่องนั้นๆ นอกจากนี้ยังรวมถึงการสังเกตการณ์ เพื่อเก็บรายละเอียดประกอบการรายงานข่าว ขั้นตอนที่ 3 การคัดเลือกและการเรียบเรียงประเด็นข่าวเพื่อนำเสนอ และขั้นตอนที่ 4 ซึ่งเป็นขั้นตอนสุดท้ายคือการนำเสนอข่าวต่อสาธารณะโดยแต่ละขั้นตอนได้นำหลักธรรมมาประยุกต์กับหลักจริยธรรมสื่อ เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการรายงานข่าวสันติภาพ ผู้วิจัยสรุปองค์ความรู้จากการวิจัยว่า การก่อเกิดปัญหาในสังคมจากการรายงานข่าวของสื่อจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับ “ตัวบุคคล” คือผู้อยู่ในกระบวนการผลิตข่าว โดยเฉพาะอย่างยิ่ง “นักข่าว” ซึ่งเราอาจเรียกได้ว่า “นักข่าวยุคหลอมรวมสื่อหรือยุคดิจิทัล” ซึ่งจำเป็นต้องมีคุณลักษณะ MIM เพื่อจะสามารถผลิตงานข่าวสันติภาพที่มีความแตกต่างจากข่าวทั่วไป โดยยังคงมีความโดดเด่น และมีความสง่างาม (Dignity) ในวิชาชีพ ด้วย 3 F ดังที่กล่าวแล้วคือ นำเสนอข้อเท็จจริง ท้นต่อเหตุการณ์ และเปี่ยมด้วยความน่าเชื่อถือในฐานะฐานันดรสี่ (The Fourth Estate) ที่มีศักดิ์และสิทธิ์เป็นตัวแทนของประชาชน และสถานะ

หมาเฝ้าบ้าน (Watch Dog) ที่คอยเฝ้าระวังและเตือนภัยให้กับประชาชนทั้งประเทศให้อยู่อย่างสงบและสันติ

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า การรายงานข่าวเชิงสันติภาพจะเกิดขึ้นมาได้สำเร็จ สิ่งที่สำคัญคือ กระบวนการเตรียมการเพื่อรายงานข่าวซึ่งประกอบด้วยคุณลักษณะสำคัญของนักข่าวคือ 3F และองค์ความรู้จากการวิจัยนี้ได้แก่ MIM หมายถึง Mindset ชุดความคิด ประกอบด้วยความเชื่อที่ส่งผลต่อพฤติกรรม Inner-Peace มีสันติภายในปรารถนาให้ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะเพื่อก่อให้เกิดความเข้าใจที่ถูกต้องและสันติสุขในสังคม และ Multi-Skill การมีทักษะที่หลากหลายในยุคดิจิทัล ทั้งการคิดประเด็น การใช้เทคโนโลยีใหม่ๆ เช่น การถ่ายคลิปประกอบข่าว รวมถึงการใช้เทคโนโลยีต่างๆ เพื่อนำมาประกอบการนำเสนอข่าวสารให้เกิดความเข้าใจ ถูกต้อง ครบถ้วนและมีความน่าสนใจด้วย เพื่อทำให้เกิดกระบวนการสันติภาพได้อย่างแท้จริง แต่จำเป็นต้องใช้เวลาในการขับเคลื่อนเพื่อให้เกิดสันติภาพจากการนำเสนอข่าวที่ให้ความรู้และพัฒนาผู้อ่าน นำไปสู่สังคมอุดมปัญญา และมีสติเป็นฐาน

ภาพประกอบ 2 : (ผู้วิจัย) รูปแบบการรายงานข่าวสันติภาพโดยพุทธสันติวิธี

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 องค์กรกลางที่กำกับดูแลสื่อ องค์กรสื่อ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำรูปแบบการรายงานข่าวสันติภาพโดยพุทธสันติวิธี ไปประยุกต์ใช้หรือสร้างหลักสูตรระยะสั้น อย่างต่อเนื่อง เพื่อจัดฝึกอบรมสื่อมวลชนให้มีความรู้ความเข้าใจและปลูกฝังการนำเสนอข่าวเชิงสันติภาพมากกว่าความขัดแย้ง

1.2 องค์กรสื่อและสถาบันการศึกษาควรหาแนวทางร่วมกันเพื่อปลูกฝังหลักธรรมในการดำเนินชีวิตให้แก่เยาวชนตั้งแต่เยาว์วัย จนถึงระดับอุดมศึกษานับตั้งแต่การครองสติ จนถึงการคิดวิเคราะห์ เพื่อสามารถแยกแยะผิดถูก จากการรับข่าวสาร และการส่งสาร ทั้งในลักษณะการแบ่งปัน (Share) การแสดงความคิดเห็น(Comments) การกดถูกใจ (Like) เป็นต้น โดยคำนึงถึงผลกระทบที่จะเกิดตามมาทั้งต่อตนเอง และสังคม

1.3 สถาบันการศึกษาในระดับอุดมศึกษาที่มีหลักสูตรการสอนวิชานิติศาสตร์ พึงตระหนักถึงการออกแบบหลักสูตรและกิจกรรมที่หล่อหลอมนิสิต นักศึกษาให้มีจิตสำนึกเพื่อประโยชน์สาธารณะเป็นพื้นฐาน และเรียนรู้เรื่องพุทธสันติวิธี นอกเหนือจากทักษะในวิชาชีพสื่อ เพื่อสร้างความสง่างาม (Dignity) ในวิชาชีพด้วยMindset ที่จะสร้างสรรค์สื่อที่ให้การศึกษาระดับสูงและปัญหาแก่สังคม และสามารถนำไปต่อยอดกับการฝึกอบรมในองค์กรสื่อที่เข้าไปปฏิบัติงานเมื่อจบการศึกษา

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. นักวิจัยอาจจะนำผลจากการศึกษาครั้งนี้ไปพัฒนาเป็นหลักสูตร ระยะสั้น ระยะยาวเพื่อใช้ในการจัดอบรมนิสิต นักศึกษา หรือสื่อมวลชนรุ่นใหม่ต่อไป โดยอาจนำไปออกแบบเป็นการอบรมเชิงปฏิบัติการโดยนำโมเดลที่ได้เป็นแนวทาง และทดลองไปใช้จริงกับกลุ่มเป้าหมายดังกล่าว โดยพัฒนาเป็นหลักสูตรอบรมต่อเนื่องเป็นระยะต้น กลางและสูง เพื่อให้มีการพัฒนานักข่าวมืออาชีพต่อเนื่องเป็นลำดับ

2. นักวิจัยอาจจะศึกษาถึงการนำเสนอข่าวอื่นๆที่สะท้อนถึงการใช้ประทุษวาจา (Hate Speech) และสะท้อนกลับการใช้ภาษาในการรายงานข่าวของสื่อที่เป็นในลักษณะการสื่อสารอย่างสันติ (Non-Violence Communication) เพื่อให้สื่อนำไปใช้ได้จริงแทนการใช้ประทุษวาจา

References

- Achavanuntakul, S. (2014). *Media Convergence*. Retrieved November 15, 2018, from <http://www.fringer.org>.
- Galtung, J. and Lynch, J. (2010). *Reporting Conflict: New Directions in Peace Journalism, St Lucia*. Australia: University of Queensland Press.
- Google Trend. Retrieved July 30, 2018, from <http://www.google.com/trends>.
- Osothanakorn, N. (2018). *Cave rescue: Boys and football coach free from Tham Luang*. Retrieved July 27, 2018, from <http://www.pptvhd36.com>.
- Pailaeklee, V. (2018). Thaimediafund. *Interview*. December, 28.
- Kongsai, T. (2018). Assistant Editor of Political News, Bright TV. *Interview*. November, 8.
- Phramedhavinaiyaros (Pasiviko) et al. (2019). Confirmed Model: Peace Journalism Model by Buddhist Peaceful Means. *Focus Group*. January, 25.
- Mcintee M. (2015). *Journalism with Ross Howard-Video Replay*. Retrieved December 15, 2018, from <http://www.theuptake.org>.
- Howard, R. (2004). *Conflict Sensitive Journalism, (A Handbook by Ross Howard)*, Retrieved August 27, 2018, from http://www.i-m-s.dk/files/publication/IMS_CSJ_handbook.pdf.
- Teacher. *Definition of News*. Retrieved February 19, 2019, from http://ssruwww.teacher.ssrui.ac.th/siriporn_me/file.php/1/TVB2301/document/meaning.doc